

FELKÉSZÜLÉS A TANÍTÁSRA II. A TANÍTÁS-TANULÁSI FOLYAMAT SZERVEZÉSE

Célja: Az oktatás gyakorlati előkészítése, körülményeinek megteremtése. Pl.: az oktatástechnikai eszközök ellenőrzése, kísérlethez, méréshez szükséges eszközök, anyagok összekészítése, kipróbálása, a tanulás helyszínének kiválasztása, a terem elrendezése.

A tanítás-tanulás színterei, szervezeti formái – a tanulás helyszínei

1. A tanóra, gyakorlati foglalkozás – curriculum

- Jellemzői:
- Kötött időkeretek
 - A tanítás-tanulási folyamat legkisebb egysége
 - Tervszerű oktatási tevékenység
 - Kapcsolódik az előző és a következő órához

2. Tanórán kívüli foglalkozások – extra curriculum

Iskolán belüli: szakkör, korrepetálás, színjátszó-kör, sportkör, napközi, stb.

Iskolán kívüli: üzemlátogatás, tanulmányi kirándulás, múzeum látogatás, házi feladat, stb.

- Jellemzői:
- Kötetlenebb időkeretek, módszerek
 - A tanórai tevékenység kiegészítésére, gazdagítására szolgál

A tanulás munkaformái, tanulásszervezési módok – (Az oktatás módszerei I.)

1. Frontális osztálymunka

- Azonos célokért, azonos tartalommal, azonos időtartamban és haladási ütemben a tanár irányításával folytatott párhuzamos tanulói munka.
Pl.: amíg a tanár beszél, addig minden diák figyel, jegyzetel. Amikor kérdést tesz fel, mindenki a válaszon gondolkodik. Amikor a tanár egy feladat megoldását adja fel, akkor mindenki ezen dolgozik. Stb.
- ***Tanárközpontú, direkt vezetésű (A direkt irányításra (baleset)veszélyes eljárások, feladatok végrehajtása esetén szükség van!!!)***
- Egységes tanulási feltételeket biztosít minden tanulónak
- ***Az átlagos képességű tanulóhoz igazodó*** – ennek megfelelő a feladatok nehézsége, a haladási ütem – a gyengébb képességű tanulók számára ez túl gyors, a tantárgyat jól értő diákok számára pedig unalmas lehet – ***az egyéni különbségek figyelembe vételére nincs mód***
- Kevés visszajelzés érkezik a tanulók részéről
- Alkalmazása: egységes követelmények esetén. Homogén motivációs, ismeret, és képességszintű tanulócsoport esetén.
- Képességfejlesztő hatásai: figyelem, megfigyelés, lényegkiemelés, hallás utáni tanulás, jegyzetkészítés
- Jellemző módszerei: előadás, szemléltetés, magyarázat

2. Differenciált tanulásszervezési módok

(Differenciálás: a tanulók egyéni sajátosságait figyelembe vevő oktatás. Pl.: A kevésbé motivált diák ösztönzésére több figyelmet fordítok, mint a motivált tanulókéra. Különböző feladatokat kapnak a tantárgyból lemaradással küzdők és nagyon jól haladók. A dicséretet és jutalmazást a tanulók szükségleteihez igazítom.)

- Az **egyéni sajátosságokat figyelembe veszi** – minden diákot elegendő és a tudásszintjéhez igazított feladattal lát el
- A tanár szervező, segítő feladatokat lát el, nem irányítói szerepet tölt be
- **Indirekt** hatásrendszerre épül, **tanulóközpontú**
Az indirekt hatásrendszerben a tanuló tevékenységét, gondolkodását nem a tanár utasításai irányítják, hanem a feladat, az önálló felfedezés, a tevékenység. A csoport- és a páros munka keretein belül pedig a nevelő hatást a diákok egymásra fejtik ki a közös munka során. Kamaszkortól kezdve a tanulók tanári utasítással szembeni ellenállása fokozódik, ezért az indirekt módszerek alkalmazása indokolt.
- Alkalmazása: Homogén és heterogén motivációs, ismeret, és képességszintű tanulócsoporthoz esetén is.
- Képességfejlesztő hatásai: Elsősorban a szociális készségek, képességek területén kiemelkedő, pl. együttműködés, empátia, tolerancia, kreativitás, segítségnyújtás
- Jellemző módszerei: kooperatív tanulási formák, projektmódszer, vita, kiselőadás

a. Csoportmunka és páros munka

Alkalmazása **komplex, átfogó, hosszabb idő alatt megoldható, elemzést, értékelést, több javaslat kidolgozását szükségessé tevő feladatok esetén**, melyeknél elengedhetetlen a csoporton belüli munkamegosztás.

A csoportok és párok alakításának szempontjai:

A csoportok és párok alakítását a tanulók szimpátiaválasztásaira is bízhatjuk, vagy kijelölhetjük a tagokat magunk. Az előbbi vélhetően a baráti kapcsolatok mentén rendezi el a csoportokat, párokat, míg az utóbbi alkalmazása célszerű, ha nevelő hatásokat is szeretnénk érvényesíteni. Pl.: Ha szeretnénk, hogy a tanulók barátaikon kívül másokat is megismerjenek. A direkt tanári kijelölés helyett alkalmazható véletlenszerű csoportalakítás. Pl.: Mindenki húz egyet színes kártyák közül, majd az azonos színt húzók kerülnek egy csoportba. A nevek kezdőbetűinek névsorrendje alapján négyesével alakuljanak csoportok. Stb.

Homogén csoport vagy pár

- A csoporttagok azonos neműek, azonos tudásszintűek, azonos érdeklődésűek, stb.
- Ált. szimpátiaválasztás eredményeként jön létre.

 1. csoport	 2. csoport	 3. csoport
---	---	---

Heterogén csoport vagy pár

- A csoporttagok a feladatmegoldás szempontjából különböznek egymástól. Különböző szinten motiváltak, érdeklődési területük különböző, eltérő fejlettségűek a képességeik.
- A tanulók a feladat megoldásához egyéni szempontokkal járulhatnak hozzá.

 1. csoport	 2. csoport	 3. csoport
---	---	---

b. Egyéni munka

Alkalmazása egyszerűbb feladatok megoldása esetén, melyek csoportos, vagy páros megoldása hosszabb ideig tartana, mint egyénileg. Önálló munkavégzést fejleszt.

Kötelező irodalom

Simon Béláné: Didaktika, BMF BGK jegyzet, Budapest 2001.

A tanítási-tanulási folyamat szervezése 90-102. old.